

JAARVERSLAG 2025

Foto: Yasmine Kolvenbach | Ontsteken van het bevruchtigingsvuur door burgemeester Bruls van Nijmegen en burgemeester W. Gebing van Kleef

INHOUD

INLEIDING	4
4 MEI HERDENKINGEN	7
HERDENKING JOODSE GEMEENTE, KITTY DE WIJZEPLAATS	7
HERDENKING STEVENSKERK EN KRANSLEGGING OP HET TRAIANUSPLEIN	8
HERDENKINGSCONCERT IN DE VEREENIGING	9
5 MEI BEVRIJDINGSVIERINGEN	11
KINDERBEVRIJDINGSFESTIVAL, IN DE LINDENBERG	11
BEVRIJDINGSVUUR	15
BEVRIJDINGSFESTIVAL, HUNNERPARK	17
OVERIGE ACTIVITEITEN	23
WERKGROEP OORLOGSDODEN NIJMEGEN	23
BRANDGRENS 024 ALGEMEEN	25
BRANDGRENS 024 HERDENKING 2025	27
BRANDGRENS 024 POP-UP EXPO	28
DE TERUGKEER	31
FILM IN LUX	39
OPEN JOODSE HUIZEN	39
EDUCATIEVE ACTIVITEITEN	40
FREEDOM 'S COOL - IMC WEEKENDSCHOOL NIJMEGEN	43
FREEDOM 'S COOL FESTIVAL	45
PUBLICITEIT, COMMUNICATIE, ONTWERP EN VORMGEVING	49
BESTUUR EN SAMENWERKINGSPARTNERS	53

Foto: Paul Breuker | Maarten de Wit, voorzitter Stedelijk 4 en 5 mei comité Nijmegen

INLEIDING

Door: Maarten de Wit

Dit verslagjaar hebben wederom vele duizenden mensen deelgenomen aan (mede) door het Stedelijk 4 en 5 Mei Comité Nijmegen (hierna in dit jaarverslag: het Comité) georganiseerde activiteiten. Dit geeft aan dat in Nijmegen de publieke belangstelling voor de thema's herdenking, bevrijding en vrijheid zeer groot is.

Dit jaar stond in het teken van 80 Jaar Vrijheid. Op feestelijke wijze werd op vele plaatsen en op vele momenten gevierd dat het dit jaar 80 jaar is geleden dat heel Nederland en Nederlands-Indië werden bevrijd van de Duitse en Japanse overheersing.

Het Comité organiseert jaarlijks met subsidie van de gemeente Nijmegen een programma dat erop is gericht om een zo groot mogelijk deel van de Nijmeegse bevolking te betrekken bij de dodenherdenking en de bevrijdingsfeesten. Hiervoor wordt structureel samengewerkt met een groot aantal plaatselijke organisaties, die over specialistische expertise of bijzondere faciliteiten beschikken. Het bestuur werkt op geheel vrijwillige basis en heeft geen kantoor. Het bestuur draagt een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de werkzaamheden, maar daarnaast is ieder bestuurslid verantwoordelijk voor de coördinatie van één of meer bepaalde activiteiten. Van die vele activiteiten springen er dit jaar een aantal in het oog.

- Op 4 mei werd het Herdenkingsconcert uitgevoerd door het Nijmeegse Studentenorkest CMC en het Nijmeegse Kamerkoor Mnemosyne met solisten, met een in het kader van 80 Jaar Vrijheid bijzonder programma, onder andere bestaande uit het Requiem van Gabriel Fauré.
- Met het Kinderbevrijdingsfestival werd op 5 mei in goede samenwerking met De Lindenberg Cultuurhuis een geïntegreerd programma gerealiseerd voor kinderen van 3 tot 12 jaar. De belangstelling was zeer groot, bijna 1.000 kinderen hebben het festival bezocht.
- In het kader van 80 Jaar Vrijheid heeft het Comité een uitgebreid themaprogramma opgezet, genaamd *De Terugkeer*, over de vele duizenden mensen die na 5 mei 1945 naar Nijmegen en omgeving terugkeerden. Zij keerden terug uit de Arbeitseinsatz, uit de vernietigings- en concentratiekampen, uit de onderduik of uit een evacuatie. De verhalen van degenen die toen terugkeerden naar het Rijk van Nijmegen stonden centraal in dit themaprogramma. Dit thema is uitgewerkt in een tentoonstelling, een lesbrief, twee mini-symposia en een klassiek themaconcert. In dit jaarverslag leest u er meer over.

In 2025 werd afscheid genomen van de bestuursleden Piet Timmermans en Ruti Vardi. Piet is meer dan 23 jaar lid geweest van het Comité, waarvan 20 jaar als voorzitter. Ruti is vier jaar lid geweest van het Comité, waarbij zij onze contactpersoon was met de Nijmeegse Joodse Gemeenschap. Daarnaast is Ruti betrokken bij de Open Joodse Huizen en Stichting Stolpersteine. Het Comité dankt Piet en Ruti zeer hartelijk voor hun grote inzet bij de activiteiten van het Comité.

Het Comité werd in 2025 versterkt met de komst van Desirée de Wijze en Maria Grever. Desirée is onze nieuwe contactpersoon met de Joodse Gemeente in Nijmegen. Desirée is ook actief bij Stichting Stolpersteine. Maria is emeritus-hoogleraar Theorie en Methoden van de Geschiedenis, waarbij zij onder andere onderzoek heeft gedaan naar de veranderingen in het collectief geheugen van landen en gemeenschappen via tradities, rituelen, onderwijs, erfgoed en openbare monumenten.

Het Comité is zeer vereerd dat Desirée en Maria tot het Comité zijn toegetreden.

In dit jaarverslag treft u een uitgebreid verslag aan van alle activiteiten die door het Comité in 2025 (mede) zijn georganiseerd. Ik wens u veel leesplezier.

Maarten de Wit

Foto: Gemeente Nijmegen | Herdenking 4 mei op Keizer Trajanusplein

4 MEI HERDENKINGEN

HERDENKING JOODSE GEMEENTE, KITTY DE WIJZEPLAATS **4 mei 2025**

Door Stefan Skotnicki en Desirée de Wijze

De jaarlijkse plechtigheid van de dodenherdenking van Joodse inwoners van Nijmegen die zijn overleden tijdens de Tweede Wereldoorlog, vond plaats op 4 mei 2025. Deze werd georganiseerd door de Joodse gemeente van Nijmegen in samenwerking met het Comité.

Als ceremoniemeester heeft opgetreden mevr. Desirée de Wijze.

Dhr. Stefan Skotnicki heeft een lezing voorgedragen genaamd "Wees niet onverschillig".

Rabbin Mendel Levine heeft uitgesproken Izkor voor de overledenen.

Daarna werden de 440 namen van de overledenen voorgelezen. Als eerste lezer trad op de Burgemeester van Nijmegen, de heer Bruls, gevolgd door een speciale gast dhr. Arnon Grunberg.

Onder het Namenmonument werden kransen en bloemen gelegd namens de gemeente Nijmegen, de gemeente Kleef (door de burgemeester van Kleef), de Joodse Gemeente in Nijmegen, het Comité en de kinderen.

De plechtigheid werd bijgewoond door ongeveer 150 personen

Foto: Gemeente Nijmegen | Herdenking 4 mei Kitty de Wijzeplaats

HERDENKING STEVENSKERK EN KRANSLEGGING OP HET TRAJANUSPLEIN

4 mei 2025

Door: Maarten de Wit

Aansluitend op de Joodse herdenking op de Kitty de Wijzeplaats werd om 19.00 uur in de Stevenskerk de officiële herdenking gehouden. Er waren zeker 600 aanwezigen bij de Herdenkingsdienst in de Stevenskerk. Dat waren er beduidend meer dan voorgaande jaren. Die grote opkomst zal zeker te wijten zijn aan het feit dat Arnon Grunberg de overweging zou verzorgen, maar ook de zorgelijke toestand waarin de wereld zich bevindt zal bezoekers gemotiveerd hebben om aanwezig te zijn.

De overweging in de Stevenskerk werd, zoals hiervoor vermeld, verzorgd door de schrijver Arnon Grunberg, die een zeer goed ontvangen overweging genaamd "Opgeslagen" uitsprak. Twee kinderen van Basisschool De Buut droegen gedichten voor met als thema de betekenis van 4 mei en herdenken. QLite, een onderdeel van studenten-harmonie-orkest QHarmony, zorgde voor de muzikale omlijsting. Ceremoniemeester was Maarten de Wit, voorzitter van het Comité.

In navolging van kinderen van Basisschool De Buut en het College van Burgemeester en Wethouders, namen de bezoekers van de Herdenkingsdienst deel aan een gezamenlijke Stille Tocht naar het Keizer Trajanusplein. Op het Keizer Trajanusplein waren ongeveer 3.000 bezoekers uit alle leeftijdscategorieën aanwezig, hetgeen vergelijkbaar is met de jaren 2022 en 2023. Burgemeester Bruls sprak zijn herdenkingsrede uit bij de kranslegging op het Keizer Trajanusplein. De kransleggingsprocedure was georganiseerd naar analogie van de kranslegging op de Dam te Amsterdam bij de Nationale Herdenking.

Aansluitend op de herdenking op het Keizer Trajanusplein, werd in De Vereeniging een Herdenkingsconcert uitgevoerd, waarvan hierna een verslag in dit jaarverslag is opgenomen.

Foto: Gemeente Nijmegen | Stille tocht naar het Keizer Trajanusplein

HERDENKINGSCONCERT IN DE VEREENIGING

4 mei 2025

Door: Piet Timmermans

Voor het Herdenkingsconcert 2025 in De Vereeniging hebben we samengewerkt met het Nijmeegs Studentenorkest CMC en het eveneens Nijmeegse kamerkoor Mnemosyne, waarbij beide ensembles zich hadden versterkt met een aantal gastmusici. Daarnaast leverden een violist en twee zangers belangrijke solistische bijdragen aan het concert. De koordinator was Wolfgang Lange en de uitvoering stond onder leiding van Pim Cuypers, de vaste dirigent van het studentenorkest.

Centraal in het programma stond het Requiem van Gabriel Fauré, waaraan twee kleinere werken voorafgingen: Cantus in memoriam Benjamin Britten van Arvo Pärt en The lark ascending van Ralph Vaughn Williams. De belangstelling was zeer groot: er waren ruim 1200 bezoekers, voor het merendeel mensen die eerder aanwezig waren bij de Dodenherdenking op het Keizer Trajanusplein. Zowel het programma als de uitvoering werden zeer gewaardeerd. Ook was er veel waardering voor het feit dat het mogelijk bleek om met Nijmeegse amateurgezelschappen op zo'n belangrijk moment zo'n veeleisend programma te realiseren.

De productiekosten van dit programma overschreden ruimschoots de reguliere financiële mogelijkheden van het Comité, maar in de context van "80 Jaar Vrijheid" was het mogelijk voor deze extra kosten tijdig aanvullende subsidies casu quo sponsorbijdragen te krijgen.

Foto: Bert Beelen | Ingang Kinderbevriddingsfestival

5 MEI BEVRIJDINGSVIERINGEN

KINDERBEVRIJDINGSFESTIVAL, IN DE LINDENBERG

5 mei 2025

Door: Cobie Jolink

Al sinds jaar en dag is het Kinderbevrijdingsfestival een vast en succesvol onderdeel van het 4 en 5 mei programma. De programmering wordt verzorgd door Cindy Meurs van De Lindenberg Cultuurhuis, onder auspiciën van het Comité. Het festival vindt plaats in De Lindenberg Cultuurhuis, tussen 13 en 17 uur. Het festival was volledig uitverkocht, met 1100 bezoekers.

Alle activiteiten kosten € 2,- (workshops), € 3,- (voorstellingen) of waren gratis. Voor Stichting Leergeld en Stichting Quiet waren een aantal gratis kaarten beschikbaar gesteld.

Tot onze tevredenheid was alles uitverkocht. Vanwege een combinatie van factoren, zoals de continuïteit, het festival is bekend in Nijmegen, de officiële vrije dag, het weer, de maandag vlak na de vakantieweken, maar in deze tijd wellicht ook meer een besef dat vrijheid gevierd moet worden. Het festival is laagdrempelig – vanwege een lage entreprijs en gratis contextprogramma – en had een gevarieerde inhoud. Inhoud: Voorstellingen, workshops, wandelingen, prompt battles, fotofeesten, techniek, kunst, boeken, Klusfabrieken, vredesduiven, vrije vogels en spionagetrainingen. In de inhoud wordt subtiel of juist wat meer uitgesproken ingegaan op het thema 'vrijheid vieren'. Het was een sterk aansprekend en gevarieerd programma voor 3+, 6+ en 9+.

Uitvoering: De Lindenberg nam de programmering ter hand, alsmede de uitvoering, samen met artiesten, docenten, vrijwilligers, Wilma's, cursisten, stagiaires, de vaste samenwerkingspartners, al dan niet met nieuwe gezichten en vanzelfsprekend het Lindenberg team.

Publiek: Het was enorm druk! De Lindenberg vloog door de materialen heen. De Klusfabriek leende spijkers bij de Jonge Onderzoekers, het kopieerapparaat draaide overuren en ook de stappentellers verbraken records.

PROGRAMMA: 3 TOT 9 JAAR

Voor deze doelgroep een toegankelijk, feestelijk, muzikaal en Kleurrijk programma. De nadruk ligt op vieren.

Voorstelling (3+): Kubus, kubus, kubus (Karolingenzaal) 2x uitverkocht. Enthousiast publiek.

In de voorstelling bouwt de kubusman een verhaal op met behulp van de kubussen zonder te spreken.

Workshops (3+ en 4+): Circus voor kleuters (1x) en • Wondertrommel (2x). Beide uitverkocht.

PROGRAMMA VANAF 6 JAAR

Voorstelling(6+): BOUT! (grote zaal) uitverkocht. Een grappige en energieke meedoe-dansvoorstelling BOUT van PLAN D-. Vier handige makers gaan zagen, boren, plakken en leggen leidingen. Er gaat van alles mis, de kinderen mogen helpen. Het publiek was heel enthousiast.

Workshops (6+): Lange beesten (2x), Sticker Art (2x), Circus (2x), Strippenkaart Feest! (Doorlopend) (5+). Alle workshops zaten vol.

PROGRAMMA: 9 TOT 12 JAAR

Voor deze specifieke leeftijdsgroep was er een indrukwekkende voorstelling geprogrammeerd die inhoudelijk raakt aan de thematiek van oorlog en vrijheid. Anders dan bij het programma voor jongere kinderen, waarbij voorstellingen meer gericht zijn op de feestelijkheid van Bevrijdingsdag.

Voorstelling (9+): Nachtreis (Steigerzaal). Een persoonlijk, ontroerend en toegankelijk vluchtverhaal door de ogen van een kind, vermengd met de oude volksverhalen. Gespeeld door meesterverteller Sahand. Nachtreis is het waargebeurde vluchtverhaal van Sahand. Hij was nog maar vijf jaar oud toen hij, tijdens de Iran-Irak oorlog met zijn familie moest vluchten. Zijn tocht door de bergen lijkt op een spannend avontuur. Maar het is ook een reis vol herinneringen en verhalen die troost brengen.

Workshops (9+): Video illusies met je mobiel (2x), Luchtslingers maken (2x), Tattoo Art (2x), Wandeling: het Nijmegen van 1944 (2x).

ALLE GRATIS EN DOORLOPENDE PROGRAMMA'S

Er was veel animo voor deze gratis toegankelijke activiteiten.

- Vogels spotten: Speurtocht met opdrachten (3+)
- Amnesty International: verschillende activiteiten (Alle) Zie verslag: <https://nijmegen.amnesty.nl/foto-verslag/acties-in-2025/kinderbevrijdingsfestival>
- De Jonge Onderzoekers – technisch knutselen: Vredesduif (5/6+). Er zijn meer dan 100 vredesduiven gemaakt.
- Plan d-: De Klusfabriek (6+) (9+). Dit was heel erg grappig om te zien, allemaal kleine loodgieters, timmerlui, schilders, metselaars, elektriciens enz. op een binnenplein met allemaal materialen zoals oude computer printplaten, buizen en stukken hout.
- Infocentrum W02: Spionagetraining (6+). Het infocentrum ontving meer dan 300 kinderen!
- Prompt Battle (9+)
- Infocentrum W02: Het Mysterie (9+)
- Expositie Vrijheid (Alle)
- Diverse creatieve activiteiten: van lieve brieven en kleuren tot spetterende waterspellen. (Alle)
- voor het goede doel: Books4Life. Voor een klein bedrag dat ten goede komt aan onder meer lokale goede doelen, kunnen kinderen met een 'nieuw' kinderboek naar huis.

SAMENWERKINGEN 2025 KINDERBEVRIJDINGSFESTIVAL

Vrijheidsmuseum/ Infocentrum W02, Lindenberg Kunst & Technologie, Rijn IJssel, Amnesty, Books4life, Stichting Quiet, Docent en cursisten van de cursus 'tekenen/ schilderen 7-12 jaar', Bindkracht 10

PUBLICITEIT EN BEREIKCIJFERS

1) Socials, 2) Flyerman, 3) Kidsproof, 4) Publicaties, 5) Radio-interview Omroep Berg en Dal, 6) Kanalen partners (zoals Leergeld, BK10, Infocentrum).

Over het algemeen was (te) weinig zichtbaar in de uitingen dat het een programma van het Comité was. Ook werden sponsors en subsidiegevers niet genoemd.

Foto: Maarten de Wit | Het Freiheitsfeuer ontstoken in Kleef

BEVRIJDINGSVUUR

5 mei 2025

Door: Maarten de Wit

Nadat op 5 mei in Wageningen het Bevrijdingsvuur werd ontstoken, werd dit door leden van de Nijmeegse atletiekvereniging met een estafette naar Nijmegen gebracht. Met dit Bevrijdingsvuur werd door burgemeester H. Bruls van Nijmegen en burgemeester W. Gebing van Kleef op het Bevrijdingsfestival in Nijmegen gezamenlijk het Bevrijdingsvuur ontstoken. Vervolgens werd in een estafette door Nederlandse en Duitse lopers het Bevrijdingsvuur naar Kleef gebracht en daarmee werd onder grote belangstelling das Freiheitsfeuer ontstoken. Deze plechtigheid werd afgesloten met een samenzijn in het stadhuis van Kleef. Ter gelegenheid daarvan werd de estafette van het Bevrijdingsvuur/das Freiheitsfeuer van Wageningen, via Nijmegen, naar Kleef aangetekend in het Gastenboek van de stad Kleef.

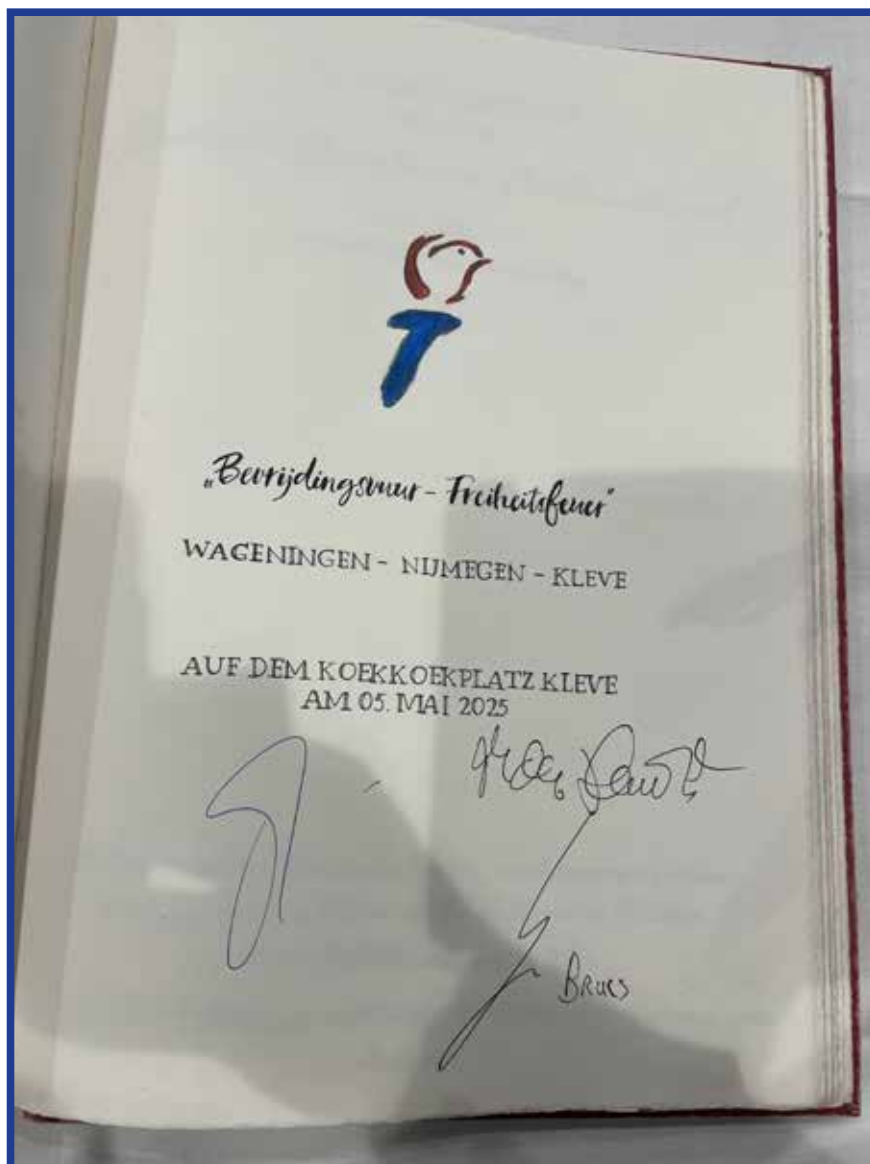

Foto: Maarten de Wit | Gastenboek van de stad Kleef

Foto: Bregje Jaspers | Hoofdpodium op het bevrijdingsfestival in het Hunnerpark

BEVRIJDINGSFESTIVAL, HUNNERPARK

5 mei 2025

Door: Hans Kolvenbach en Yasmine Kolvenbach

Inleiding

Al sinds de oprichting van het Comité heeft het zich ten doel gesteld om op 5 mei een bevrijdingsfestival te organiseren voor de Nijmeegse samenleving. Sinds 2011 werkt het Comité hierin samen met poppodium Doornroosje. Tussen beide partijen is een intentieovereenkomst gesloten voor de samenwerking.

Bezoekers en ticketverkoop

Over de gehele dag waren er 7.092 bezoekers. Er waren in totaal 249 kinderen tot en met 11 jaar en 196 gasten. Het studenten/scholieren ticket liep goed. 2.329 tickets en dus bijna een derde van de tickets.

Samenwerking

Om de continuïteit van het festival, maar ook de veiligheid en de professionaliteit van het festival te kunnen waarborgen werkt het Comité samen met Doornroosje. Doornroosje zorgt voor de programmering, productie en organisatie van het festival. De faciliteiten in het Hunnerpark worden gedeeld met Code Oranje. Afgelopen edities heeft de organisatie geleerd dat horeca-inkomsten alleen niet toereikend zijn, waardoor er net als de vorige jaren een entree is geheven. In 2025 bedroeg de entree in de online verkoop en de entree aan de deur €15,-. Kinderen t/m 11 jaar hebben gratis toegang tot het festival. Invoering van de entree heeft een positief effect op de continuïteit van het festival. In samenwerking met Doornroosje was er dit jaar een speciale actie voor scholieren en studenten waardoor deze groep voor een gereduceerd tarief toegang kreeg tot het festival.

Publiciteit en inhoud

Dankzij het grote netwerk van Doornroosje worden veel jongeren bereikt en geattendeerd op het Bevrijdingsfestival. Het Comité presenteerde deze activiteit veelvuldig op de eigen website. Op de sociale media-kanalen van 4 en 5 mei was het Bevrijdingsfestival niet erg zichtbaar. Doornroosje presenteerde het Bevrijdingsfestival ook op hun website. In overleg met Doornroosje was Annabel.nl weer aanwezig om te filmen.

Op het festivalterrein waren zowel de banners met ingekleurde historische foto's van de bevrijding in Nijmegen als de banners met daarop de teksten van winnaars van het Freedom 'S Cool Festival te zien. Ook prominent links en rechts van het grote podium hingen weer banners met teksten van winnaars van het Freedom 'S Cool Festival. De banners met de historische zwart-wit foto's hingen aan de buitenkant van het festivalterrein waardoor deze, met name ook gedurende de herdenking op het Keizer Trajanusplein, door velen zijn gezien.

Vrijheidsgesprekken

Doornroosje en het Comité hadden voor de editie van 2025 opnieuw het doel om middels concepten een inhoudelijke toevoeging te geven aan het Bevrijdingsfestival. Tijdens het Bevrijdingsfestival Nijmegen vieren we immers niet alleen de vrijheid, maar staan we ook stil bij wat vrijheid vandaag de dag betekent.

Dit jaar vonden voor de derde keer verschillende vrijheidsgesprekken plaats op het festivalterrein in de 'Verbindbal'. Dit jaar voor de tweede keer met publiek middels een 'silent disco' opzet. Dit jaar werd voor het eerst samengewerkt met verschillende organisaties. Dit was erg prettig en heeft erg goed gewerkt. De gesprekken zijn van tevoren aangekondigd via de website van Doornroosje en het Instagram-kanaal van Doornroosje en het Comité. De gesprekken zijn vastgelegd op video om eventueel later gebruikt te worden op sociale media. Er vonden vijf gesprekken plaats van ongeveer 15 minuten over zes verschillende gespreksthema's met betrekking tot vrijheid. Er was bij de vrijheidsgesprekken geen gespreksleider aanwezig zodat het echt een gesprek is tussen de betrokken sprekers. Het publiek kreeg aan het einde de mogelijkheid om vragen te stellen. Het laatste onderdeel, in samenwerking met Poetry Circle, bestond uit verschillende spoken word artiesten. Dit werkte erg goed en zorgde voor een volle Verbindbal.

Gesprek 1

Thema: Hoe klimaat en oorlog verbonden zijn

Samenwerkingspartner: Klimaatalarm Nijmegen

Gesprek 2

Thema: Vrijheid, en ruimte voor expressie en ontmoeting

Samenwerkingspartner: Stichting Nachtburgemeester Nijmegen

Gesprek 3

Thema: Op zoek gaan naar familiegeschiedenis

Samenwerkingspartner: Podcastmakers 'De vrijheid van onze (groot)ouders'

Gesprek 4

Thema: Hoe vrij voel je je vandaag de dag?

Samenwerkingspartner: Stichting Roze Woensdag

Gesprek 5

Thema: Spoken word en woordkunst; vrijheid in woorden

Samenwerkingspartner: Poetry Circle

Freedom 'S Cool

Ook dit jaar organiseerde het Comité voorafgaand aan het Bevrijdingsfestival het Freedom 'S Cool festival in samenwerking met Doornroosje. Zie elders in dit verslag. De twee winnaars van het festival mochten het Bevrijdingsfestival ook dit jaar weer officieel openen. De scholen geven met de teksten van de nummers, die ook te bewonderen zijn op de banners, een goede inhoudelijke invulling aan het Bevrijdingsfestival.

Bevrijdingsvuur

Eén van de kenmerken van het Bevrijdingsfestival is de aanwezigheid van het bevrijdingsvuur. De achterliggende gedachte van het festival mag immers niet verloren gaan. Het is eerst en vooral een festival om de bevrijding te vieren. Het vuur werd zoals in de vorige jaren door hardlopers onder politiebegeleiding vanuit Wageningen naar Nijmegen gebracht. De samenwerking met de atleten verliep goed. Gezien het feit dat dit jaar 80 jaar Vrijheid werd gevierd, werd het vuur dit jaar niet aangestoken door de atleten maar door burgemeester Bruls en Wolfgang Gebing, de burgemeester van Kleef. Zij ontstaken samen vanaf het podium het vrijheidsvuur. Er werd echt een moment genomen tijdens het festival om hierbij stil te staan.

Faciliteiten

Door samen te werken met Code Oranje hebben we gebruik kunnen maken van de faciliteiten van Code Oranje, dat een week eerder werd georganiseerd. Dit creëerde een win-win situatie voor beide organisaties en kwam de professionele uitstraling ten goede. Door in deze korte tijd twee maal gebruik te maken van een terrein dat door het bezoekend publiek als herkenbaar en prettig wordt ervaren is de aanloop naar het terrein op het tweede festival (5 mei) al gestimuleerd. Het Bevrijdingsfestival is miva-vriendelijk is. Er is geen speciaal rolstoelpodium maar het festival zelf is toegankelijk.

Programma

Het programma is door de programmeurs van Doornroosje samengesteld. Het betrof een aantrekkelijk muziekprogramma op drie verschillende podia; de Live Stage, de Electronic Stage en de Hang Out. Op het programma stonden onder andere Prins S. En De Geit, MEROL, Gotu Jim, Milolaathetlukken en LUNA. Er was dit jaar ook een Bevrijdingsfestival Afterparty in Merleyn.

Conclusie

De samenwerking met Doornroosje heeft wederom goed gefunctioneerd. Er is een professioneel en aantrekkelijk festival gepresenteerd. De samenwerking tussen het Comité en de partners heeft Nijmegen wederom een volwaardig festival opgeleverd. Door goed te kijken naar de uitdagingen zijn er voor de toekomst goede mogelijkheden en kansen.

Foto's: Jana Kamps | Hoofdpodium op het bevrjingsfestival in het Hunnerpark

Foto: Edwin Huizinga Fotografie | Burgemeester Bruls bij de prijsuitreiking van het Freedom's Cool Festival

OVERIGE ACTIVITEITEN

WERKGROEP OORLOGSDODEN NIJMEGEN

5 mei 2025

Door: Wiel Lenders

Inleiding

Met de website www.oorlogsdodennijmegen.nl biedt het Comité sinds 2007 aan de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen de mogelijkheid om de resultaten van het lopende onderzoek naar de Nijmeegse oorlogsdoden voor iedereen toegankelijk te maken. De belangstelling voor deze site is groot, levert nog steeds nieuwe resultaten op en steunt de werkgroep in haar missie om via de site een virtueel monument op te richten en te beheren voor alle Nijmeegse oorlogsdoden van de Tweede Wereldoorlog. De website trekt inmiddels gemiddeld 4.000 unieke bezoekers per maand en geeft niet alleen de vele duizenden oorlogsdoden een gezicht maar werpt ook een belangrijk licht op de context van de historische gebeurtenissen in de stad en wijde omgeving. Op dit moment zijn er ongeveer 5.000 namen en de daaraan gekoppelde gebeurtenissen in de website opgenomen. Het onderzoeksproces, de verwerking van nieuwe gegevens, alsook de innovatie van de vormgeving gaat continu het hele jaar door. Daarnaast voert de Werkgroep een actief beleid de website dichterbij het publiek te brengen. Feitelijk is het een 'kennisbank' voor jong en oud, waarmee herdenken en vieren wezenlijk inhoud krijgt en waarmee we verder kunnen kijken dan de laatste vijf minuten van de geschiedenis.

Activiteiten

- Werkgroep-vergaderingen op 8 januari, 5 maart, 23 april, 25 juni, 3 september, 5 november 2025.
- Publiekspresentatie op 20 februari 2025 in het Infocentrum W02 Nijmegen voor een volle zaal van de 8 nieuwste filmportretten uit de reeks van 21 filmportretten die de Werkgroep de afgelopen jaren heeft gemaakt en waarin de geschiedenis van de slachtoffers wordt verteld. De filmpjes zijn gemaakt voor het onderwijs én algemeen publiek. Zie hiervoor www.oorlogsdodennijmegen.nl/videoportretten. In december 2025 zijn er weer 2 filmpjes gereedgekomen, die in het voorjaar van 2026 tijdens een speciale bijeenkomst aan het publiek zullen worden getoond. Het is voor de Werkgroep enorm stimulerend om te weten dat ook deze filmpjes inderdaad, zoals bedoeld, weer gebruikt gaan worden in het Voortgezet Onderwijs. We willen in de toekomst nog meer hierop gaan inzetten.
In de maanden april en mei 2025 zond de lokale publieke omroep RN7 de voornoemde serie van 8 filmportretten op TV uit in Nijmegen, Overbetuwe, Wijchen, Beuningen, Druten en West Maas en Waal. Ze waren ook online via website en app te zien. Dit profijtelijke samenwerkingsverband zal er ook in de toekomst toe leiden dat de verhalen aan een nog groter publiek verteld worden.
- Op dinsdag 27 mei 2025 werd tijdens een persconferentie in het Vrijheidsmuseum de nieuwe website www.oorlogsdodenbergendal.nl gepresenteerd. De gemeente Berg en Dal is sinds 2014 een samenvoeging van de voormalige gemeenten Beek-Ubbergen, Groesbeek en Millingen aan de Rijn. Deze dorpen zijn tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar getroffen, waarbij honderden burgers om het leven kwamen. De onderzoekers van de Werkgroep Oorlogsdoden Berg en Dal werken, evenals de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen, onder auspiciën van het Comité; de beide websites ressorteren onder één database met twee ingangen: Nijmegen en Berg en Dal.

- Werkgroep-lid en onderzoeker Bart Janssen trok in diverse buurtcentra van de stad tijdens een vijftal lezingen over de persoonlijke lotgevallen van Nijmeegse Oorlogsdoden, weer een groot en begeistert publiek. Ook schreef hij een drietal wijkgerichte artikelen. De buurt- of wijknabije benadering zal door Bart Janssen in 2026 worden voortgezet.
- Op zondag 12 en zaterdag 18 oktober 2025 behoorde de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen tot de initiatiefnemers voor het programma 'Pech in Oorlogstijd'. Verhalen van mensen die het noodlot nét niet konden ontwijken'. Dit programma werd uitgevoerd in het kader van het 'Toen-festival Nijmegen'. Met de samenwerkingspartners Nyma Tours Nijmegen, Het Landhoofd en het Regionaal Archief Nijmegen, organiseerde de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen een tweetal (uitverkochte!) tochten in de inmiddels bekende Zonnetrein langs diverse historische locaties in de stad. Wegens succes worden deze in 2026 op diverse momenten in het jaar geprolongeerd.

Foto: Historische tocht 'Pech in Oorlogstijd'. Met de Zonnetrein van Nyma Tours door Nijmegen.

In januari 2025 is er een inventarisatie gemaakt van alle losgeraakte herinneringsplaatjes in de binnenstad van Nijmegen. In verband met de 81-jarige herinneringsavond op 21 februari 2025 wilden we dat, in ieder geval op de wandelroute in het centrum, alle plaatjes weer netjes zouden liggen. Op dat moment werden er echter nog enkele straten opengelegd voor werkzaamheden waarbij de plaatjes weer verwijderd zouden moeten worden. We hebben het herleggen van de nieuwe plaatjes daarom, in overleg met de gemeente Nijmegen, opgeschort. Tijdens de inventarisatie bleken op vele plekken plaatjes niet meer juist te liggen of te zijn verdwenen doordat er werkzaamheden hebben plaatsgevonden. Hiervoor hebben we contact opgenomen met de gemeente om eerdere mondeling gemaakte afspraken te verduidelijken.

In februari heeft hierover een gesprek plaatsgevonden. Er is overlegd over het behoud van de plaatjes en afgesproken dat de gemeente de kosten op zich neemt wanneer de plaatjes door werkzaamheden door hun toedoen uit de grond worden gehaald en verkeerd of niet worden teruggeplaatst.

Op 29 september 2025 is er een afspraak gemaakt met de gemeente over hoe we het bovenstaande exact gaan aanpakken. Er is afgesproken dat er direct contact mag worden opgenomen met de aannemer die voor de gemeente wegen en onderhoudswerkzaamheden verricht.

Op 2 oktober heeft de eerste ronde plaatsgevonden, er zijn in Doddendaal en bij de Parkweg ongeveer 50 stenen gewisseld waar de herinneringsplaatjes in de verkeerde volgorde of op rare plaatsen waren terug gelegd na werkzaamheden.

In november zijn 117 nieuwe plaatjes besteld bij de leverancier. Door wisselingen binnen dat bedrijf laat de levering wat langer op zich wachten. Het leggen van de plaatjes met de chemische verankering zal worden uitgelegd door het bedrijf 'You name it' (die dit eerder vrijwillig verzorgde) en daarna worden overgenomen door bedoelde aannemer.

Aantallen losse plaatjes en waarom

Oversteken Koningsplein: 11 (door het plaatsen van een plantsoen), loslaten: 1 - Voorbij de Marikenstraat: 2 (Gemeente door plantsoen plaatsing vorig jaar), Marikenstraat: 2, Burchtstraat: 1 (verkeerde naam dus omwisselen), Gruutberg: 13 (Gemeente door aanpassingen daar), Pauwelstraat: 3, Broerstraat: 3, Grote Markt: 3, Stikke Hezelstraat: 2, Houtstraat: 2, Houtstraat: 2 (Gemeente door aanpassingen daar liggen ze gek teruggeplaatst), Achter de Carmel: 4, Kroonstraat: 3, Kroonstraat: 2 (Gemeente stoep is open geweest), Doddendaal: 26 (Gemeente, moeten allemaal opnieuw, stoep is open geweest alles ligt door elkaar), Parkdwarsstraat: 1, Achter Valburg: 1, Regulierstraat: 8 (of 10) (Gemeente, straat is open geweest, waardoor alles gek ligt of weg is), Zeshuizenhof: 5, Zeshuizenhof: 5 (over deze 5 staat nu een terras van een café. Dit was voorheen niet, we moeten kijken wat we hier mee moeten doen), Bloemerstraat: 7, Bloemerstraat: 11 (deze zijn weg door bouw van de appartementen aldaar + AH), Plein 1944: 3.

Behoud van de Brandgrens 024

In oktober is er een brief gestuurd aan het college van B&W over het behoud van de brandgrens024. Er is daarin aandacht gevraagd voor de gelden die brandgrens024 nu nog heeft voor het onderhoud maar dat deze eindig zijn. Deze eerdere gelden zijn opgedaan uit eerdere vrijwillige donaties, en staan op een rekening van het 4 en 5 mei comité Nijmegen. De nieuwe plaatjes worden hier tot nu toe altijd van betaald. De vraag was of de gemeente deze gelden zouden willen aanvullen als onze eigen gelden op zijn.

De gemeente erkent het belang van de Brandgrens024 en waardeert het initiatief van harte. Het geeft zichtbaarheid voor veel inwoners en bezoekers van de stad en raakt nabestaanden. De Brandgrens024 neemt inmiddels een prominente plek in in de Nijmeegse herdenkingscultuur. Wanneer de thans nog bestaande reserves voor het onderhoud van de Brandgrens 024 zouden zijn uitgeput, staat de gemeente Nijmegen ervoor open om mee te denken bij het financieel in stand houden van de Brandgrens024.

Informatieborden

Brandgrens024 wordt opgenomen op historische informatieborden die in de binnenstad komen te staan/hangen. Zodat bezoekers van buiten Nijmegen ook weten wat de herinneringsplaatjes zijn. We hebben hier inmiddels teksten en beeld voor aangeleverd. Wanneer deze komen te hangen is nog niet duidelijk.

Kosten

In 2025 zijn nog geen kosten gemaakt in verband met het uitstellen van het leggen van de plaatjes.

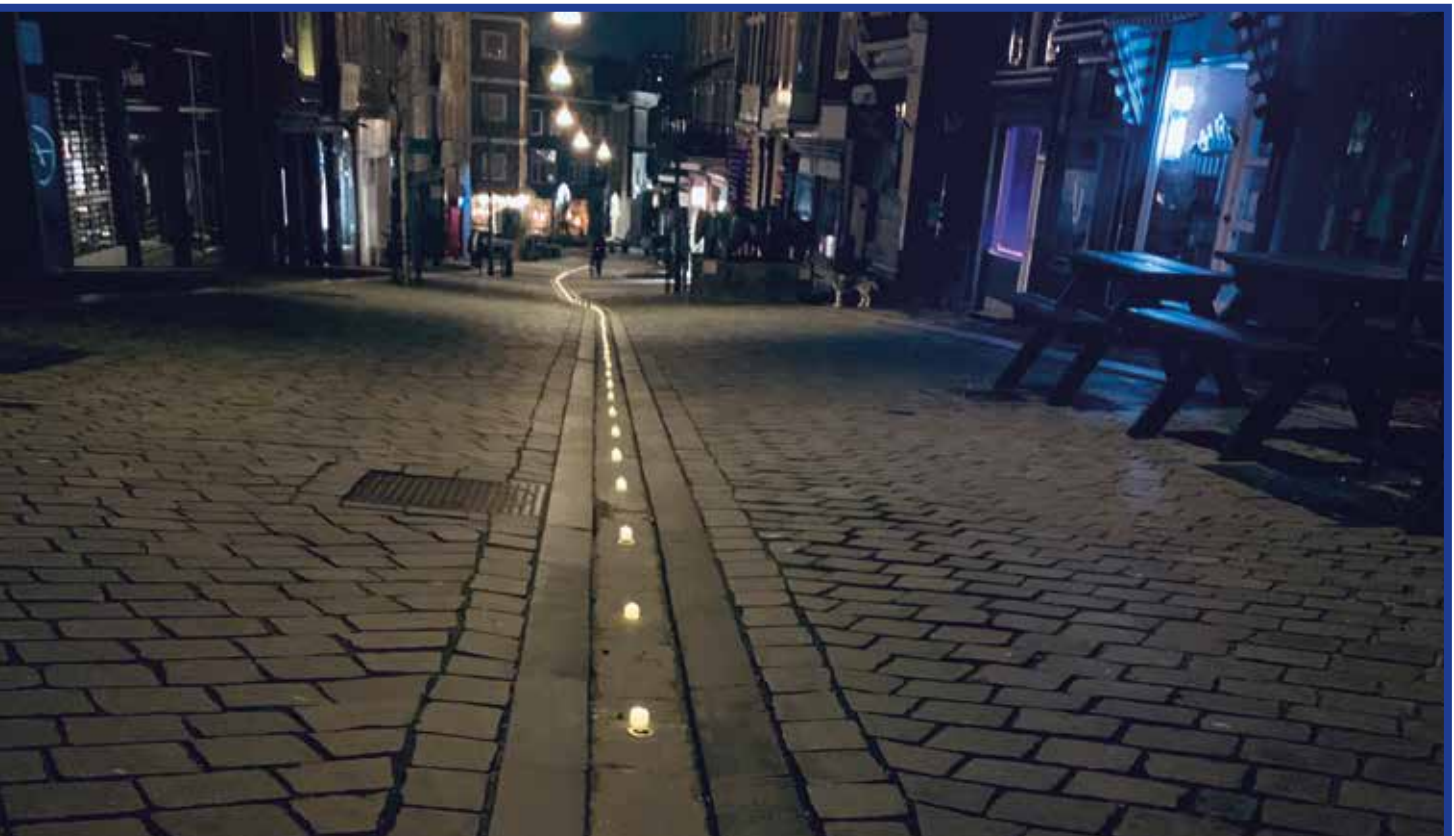

Foto: Bregje Jaspers | Lichtjes geplaatst op de Brandgrens024

BRANDGRENS 024 HERDENKING **21 februari 2025**

Door: Bregje Jaspers

Op 21 februari 2025 hebben is er weer een avond van hoop en leven georganiseerd. In de Molenstraatkerk hebben tien koren gezongen en de avond is afgesloten met liederen bij monument de Schommel. Gilde Nijmegen heeft voorafgaand op alle herinneringsplaatjes lichtjes gezet, en heeft de hele avond wandelingen verzorgd langs de brandgrens.

Mensen die de Molenstraatkerk verlieten kregen een lichtje mee om te plaatsen bij monument de Schommel. Aan het eind van de avond was deze geheel verlicht.

Er waren ongeveer 500 bezoekers aanwezig.

Foto: Bregje Jaspers | Afsluiting 'avond van hoop en leven' (21 februari) bij monument de Schommel

BRANDGRENS 024 POP-UP EXPOSITIE

3 februari - 6 juni 2025

Door: Bregje Jaspers

Voor de 80e jarige herdenking van het bombardement op Nijmegen op 22-2-1944 is de expositie *Twee Minuten, 22-2-1944* gemaakt. Dit jaar was de 81e herdenking en is deze expositie in een verkleinde pop-up versie gegoten. Hij is is rondgetrokken door verschillende wijkcentra in Nijmegen. Met als doel nog meer mensen te bereiken.

De expositie heeft gestaan in:

- Wijkcentrum Dukenburg van 3 februari - 17 februari
- Wijkcentrum De Biezantijn van 17 februari - 3 maart
- Bibliotheek Zwanenveld van 3 maart - 17 maart
- Voorzieningshart De Ster van 17 maart - 31 maart
- Stevenskerk van 8 april - 6 mei
- OBG van 6 mei - 6 juni

We hebben veel positieve reacties gehad op de pop-up variant van de expositie Twee Minuten.

Foto: Bregje Jaspers | Pop-Up in de Stevenskerk

Foto: Maarten de Wit | Pop-Up in Voorzieningshart de Ster

Foto: Maarten de Wit | Pop-Up in wijkcentrum Dukenburg

DE TERUGKEER

24 april-29 juni

Door: Piet Timmermans en Maarten de Wit

1. AANLEIDING, CONCEPT EN PARTNERS VOOR DE TERUGKEER

In de loop van 2022 werd duidelijk dat de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen zich zouden inspannen om in 2024-2025 de viering van 80 jaar Vrijheid groot aan te pakken. Vooruitlopend op de uitwerking daarvan, heeft het Comité al in 2022 de eerste gesprekken gevoerd met onze muzikale partners (het Symfonie Orkest Nijmegen (hierna: SON), het Nijmeegs Studenten Orkest CMC en het Nijmeegs Kamerkoor Mnemosyne) over dit perspectief en hen gevraagd om samen met het Comité ideeën te ontwikkelen voor bijzondere programma's. Al in dat eerste stadium werd daarbij gewezen op de kans die zou ontstaan om aandacht te geven aan de periode direct na de bevrijding in mei 1945. Dit was een periode waarin door heel Europa vele miljoenen burgers op weg togen naar huis: vanuit concentratiekampen, onderduik, dwangarbeid of evacuatieadres. Het Comité wilde de terugkeer van al die groepen mensen in beeld brengen en herdenken vanuit een regionaal perspectief, zo mogelijk ook in een Nederlands-Duitse samenwerking. SON heeft als eerste van de partners dat idee omarmd en het voorstel gedaan om als concert daarvoor de Tweede Symfonie van Mahler ("Auferstehung" (Wederopstanding)) te programmeren. SON zag ook goede mogelijkheden om dat concert samen met het koor van de Musikverein zu Düsseldorf (hierna: de Musikverein) op zich te nemen en daarmee ook in Duitsland activiteiten te organiseren. Niet veel later konden met de Nijmeegse historische vereniging Numaga afspraken gemaakt worden over de invulling van twee symposia over het thema, waarvoor Numaga zou samenwerken met de Klevischer Verein. Numaga leverde daarvoor de redactie en nam de organisatie op zich. Tevens werd afgesproken om gekoppeld aan die symposia een tentoonstelling in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis te organiseren. Daarvoor zegden behalve de redactie ook Ad van Heiningen toe als curator en Bregje Jaspers van Studio 024 als ontwerper voor de tentoonstelling en alle publieksuitingen van het project. Van Ad van Heiningen kwam vervolgens het idee om parallel aan de tentoonstelling ook een buitenexpositie daarvan in te richten op Plein 1944.

Het eenvoudige idee van De Terugkeer is dus via de gesprekken met onze partners uitgewerkt tot een ambitieus multimediaal concept met een groot aantal inhoudelijke en facilitaire partners, in een Nederlands-Duitse samenwerking, hetgeen een goede basis zou kunnen vormen voor de aanvraag van sponsoring en subsidiëring van alle deelprojecten. Uit een eerste verkenning bij de provincie Gelderland, de gemeente Nijmegen, Euregio Rijn-Waal en potentiële sponsors bleek al snel dat er goede kansen waren dat het Comité voldoende financiële steun zou kunnen ontvangen om dit concept ook te kunnen realiseren. Dat bood voldoende zekerheid om vaste afspraken voor De Terugkeer te maken; daarvoor vormde het Comité:

- inhoudelijke partnerschappen met het SON, de Musikverein, Numaga (plus Ad van Heiningen en Bregje Jaspers) en de Klevischer Verein; en
- facilitaire partnerschappen met Concertgebouw De Vereeniging, het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, Infocentrum W02 en het Vrijheidsmuseum.

2. ORGANISATIE

Subsidies en sponsoring

Het was duidelijk dat uitvoering geven aan dit ambitieuze project (een drieluik, bestaande uit een tentoonstelling, twee symposia en een groot concert), naast een grote personele inspanning, financieel gezien de mogelijkheden van het Comité ver te boven gingen, ook al kon het Comité wel een substantieel bedrag uit eigen middelen fourneren. Er werd daarom een uitgebreide projectomschrijving gemaakt, waarmee de Provincie Gelderland, de gemeente Nijmegen en de Euregio Rijn-Waal om een subsidie werd gevraagd. Daarnaast werd om een aanvullende sponsoring gevraagd bij de particuliere Stichting Casterenshoeve, die het Comité al bij eerdere activiteiten in het kader van 80 jaar Vrijheid financieel had ondersteund. Alle genoemde instellingen waren heel vlot en zeer genereus met onvoorwaardelijke toezeggingen om ons financieel bij te staan bij onze onderneming. Geschraagd door deze financiële onderbouwing kon het Comité met gerust hart allerlei verplichtingen aangaan.

Publieksbenadering

Bijzondere aandacht was nodig voor de publieksbenadering. Hoe bereik je het publiek voor zo'n veelzijdig project dat zich over ruim twee maanden uitstrekt en volstrekt geen voorgeschiedenis heeft? Om allereerst het reguliere publiek te bereiken werd het gehele programma van De Terugkeer opgenomen in de jaarlijkse programmaproject met de activiteiten van het Comité. Daarbij was het wel behulpzaam dat de opening van de tentoonstelling in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis al op 24 april plaatsvond en dat tegelijkertijd ook de buitenexpositie op Plein 1944 werd geplaatst, die daar vier weken heeft gestaan. Parallel hieraan werden in april aan weekblad de Brug en alle huis-aan-bladen persberichten over De Terugkeer verstrekt. Hierin werd ook melding gemaakt van de mogelijkheid om digitaal plaatsen te boeken (voor €1,50 per plaats) voor het afsluitende concert op 22 juni. Voor de opvolging van deze brede start werden 3 aparte flyers ontwikkeld voor de tentoonstelling, de symposia en het concert, waarbij in elke flyer ook een summiere omschrijving werd meegenomen van het hele project. Deze flyers zijn fysiek en digitaal verspreid. De fysieke verspreiding vond plaats via buurthuizen, wijkcentra, enzovoorts en de digitale verspreiding via de netwerken van alle bij het project betrokken partners. De fysieke verspreiding is, na de lancering van het project medio april, nog tweemaal herhaald. In aanvulling op een en ander is ook op de sociale media en via de websites van De Vereniging en het Comité aandacht gevraagd voor De Terugkeer.

Nederlands-Duitse samenwerking

De Nederlands-Duitse samenwerking is vanaf het allereerste moment een uitgangspunt geweest bij ontwerp, uitvoering, organisatie en publieksbenadering van alle onderdelen van De Terugkeer. Daaraan is zonder meer een royale invulling gegeven. Allereerst natuurlijk door de participatie van de Musikverein zu Düsseldorf en de Klevischer Verein voor het concert casu quo de symposia. Heel bijzonder was de programmatische uitbouw door het SON en de Musikverein in Düsseldorf. Op 14 juni 2025 vond in Düsseldorf een muzikaal event plaats, bestaande uit een openbare repetitie, verschillende lezingen over Gustav Mahler en een meezing-onderdeel. Daarna namen de bezoekers deel aan een plechtigheid op het Nederlandse Ereveld in Düsseldorf-Oberbilk. Hier rusten 1.233 Nederlanders, onder wie vele Nijmegenaren die tijdens de Arbeitseinsatz zijn omgekomen.

Op 22 juni, vlak vóór de uitvoering van het concert, bezochten ongeveer 30 leden van de Musikverein de tentoonstelling De Terugkeer. Jan Brauer, één van de wetenschappelijke redacteurs van de tentoonstelling, vertelde vooraf aan deze bezoekers het een en ander over de achtergronden en inhoud van de tentoonstelling. De Duitse bezoekers namen zeer geïnteresseerd kennis van het ten toon gestelde en stelden vele vragen aan de aanwezige organisatoren daarvan. Uit alles bleek dat dit bezoek voor hen een verrijking van deze dag was.

Deze Nederlands-Duitse samenwerking is overigens ook doorgetrokken in de publieksbenadering: de flyer voor het concert maar ook het concertprogramma zelf zijn in een Nederlandse en in een Duitse versie verspreid. En op onze uitnodiging zijn ook de burgemeesters van Kleve en Kranenburg en een ambassadeur van de Euregio Rijn-Waal bij het concert aanwezig geweest.

3. UITVOERING

Tentoonstelling Huis van de Nijmeegse Geschiedenis (24 april-29 juni 2025)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 raakten miljoenen mensen op drift, ook in het Rijk van Nijmegen. Vervolgd, op de vlucht, ondergedoken, opgepakt, afgevoerd of geëvacueerd. Dan is in mei 1945 de oorlog in Nederland eindelijk voorbij en kan iedereen weer naar huis. Tegenover de vreugde en opluchting van de bevrijding staan groot verdriet over de vele slachtoffers, de enorme schade en verliezen. Met spanning wordt gewacht op familieleden en vrienden die nog niet terug zijn uit onderduik of evacuatie. Of erger, op degenen die door de Duitse bezetter zijn weggevoerd naar concentratiekampen, gevangnissen en de Arbeitseinsatz. Wie zal er terugkomen en wat zijn hún ervaringen bij thuiskomst?

Uitgangspunt van de tentoonstelling was dan ook dat de verhalen van degenen die toen terugkeerden naar het Rijk van Nijmegen centraal zouden staan in deze tentoonstelling, die met veel beeldmateriaal en voorwerpen uit die tijd werd omlijst. De tentoonstelling gaf een levendige schets van die chaotische tijd. Zo was te zien hoe burgers destijds door oorlogsgeweld op drift raakten, in de knel raakten, en ten slotte thuiskwamen. Thuis, maar hoe was dat er aan toe? Hoe werden zij bij thuiskomst ontvangen? Wat stond hen daar te wachten?

De tentoonstelling werd op 24 april in het Huis van Nijmeegse Geschiedenis in aanwezigheid van burgemeester Bruls, die ook een korte toespraak hield, geopend. Voor de daadwerkelijke openingshandeling was mevrouw Marijke Schiltmans uitgenodigd, die vanuit een reiswieg de terugkeer naar Nijmegen in mei 1945 aan den lijve heeft meegemaakt. Mevrouw Schiltmans opende de tentoonstelling symbolisch door deze reiswieg naar de daarvoor bestemde plaats in de tentoonstelling te brengen.

De tentoonstelling werd met 3373 bezoekers zeer goed bezocht.

De tentoonstelling werd onder auspiciën van het Comité en Numaga samengesteld door Ad van Heiningen. Hij deed dit in nauwe samenwerking met Henk Termeer en Jan Brauer. Bregje Jaspers van Studio 024 zorgde voor de prachtige vormgeving. Voorts hebben Joost Rosendaal, Frank Eliëns, Henk Janssen, Rob Jaspers, Paul Klinkenberg en Elmar van de Ree hun medewerking verleend. Stichting Groesbeek Airborne Vrienden, het Arnhem Oorlogsmuseum, Stichting Nijmegen Blijft in Beeld en Nationaal Fietsmuseum Velorama zorgden voor voorwerpen en beelden die in de tentoonstelling te zien waren. Maarten de Wit fungeerde als uitvoerend coördinator.

Buitenexpositie Plein 1944

Ook op 24 april werden op Plein 1944 vijf trotters geplaatst die daar tot 22 mei stonden, met als thema De Terugkeer, Nijmegen en omgeving, voorjaar 1945. In deze tweezijdig bruikbare trotters werd een samenvatting gegeven van de hiervoor genoemde tentoonstelling en daardoor diende deze buitenexpositie als een visitekaartje voor en een uitnodiging om de tentoonstelling te bezoeken. Gezien de centrale ligging van Plein 1944 in de binnenstad van Nijmegen is deze buitenexpositie door vele duizenden mensen gezien en bekeken. Dankzij de additionele financiële hulp van een anonieme sponsor konden de kosten van deze trotters worden voldaan.

Foto's: Bregje Jaspers | Expositie 'De terugkeer'

Symposia

In nauwe samenwerking met Numaga en de Klevischer Verein werden 2 mini-symposia gehouden rondom de terugkeer van de miljoenen mensen die na het einde van de Tweede Wereldoorlog in Europa op drift waren. Na de bevrijding de draad weer oppakken naar het gewone leven blijkt niet eenvoudig. Het is een tijd van veel vreugde en veel verdriet, van chaos, verlies, hoop en vertrouwen op een betere toekomst tussen het oorlogspuin. Snel terug naar normaal is de wens, maar is dat ook mogelijk voor de mensen die druppelsgewijs vanuit het ingestorte Derde Rijk terugkeren naar huis: de weinige Joden uit de kampen, verzetsmensen, krijgsgevangenen, dwangarbeiders van de Arbeitseinsatz? Daarnaast de duizenden burger-evacuees in de regio die op de valreep bij de bevrijding op drift raakten? Hoe worden zij bij thuiskomst ontvangen? Wat staat hen te wachten? De smaak van de bevrijding blijkt niet alleen zoet, maar is ook bitter.

Nederlandse en Duitse sprekers zijn op dit thema ingaan en met elkaar in gesprek gegaan. Centraal stond de terugkeer van joden, dwangarbeiders en evacuees in het Rijk van Nijmegen en de regio Kleve/Kranenburg.

Het eerste minisymposium vond plaats op 10 mei 2025 in het Vrijheidsmuseum te Groesbeek. Allereerst gaf Prof. Dr. Joost Rosendaal een introductie op het thema, gevolgd door een bijdrage van Willem Oosterbaan, genaamd Terugkeer: veel bureaucratie, weinig empathie voor terugkerende joden. Slechts een handjevol joodse Nijmegenaren keert terug uit de verschrikkelijke concentratie- en vernietigingskampen van het Derde Rijk. Hoeveel eigenlijk? Daarnaast komt een aantal mensen tevoorschijn uit de onderduik. Wat zijn hun ervaringen bij thuiskomst? Vaak wonen anderen in hun huizen. Hoe krijgen zij hun bezittingen terug? Het rechtsherstel verloopt – ondanks soms goede bedoelingen – door bureaucratie uiterst moeizaam. Er is in naoorlogs Nijmegen weinig aandacht voor het onbeschrijflijke leed dat door Joodse stadsgenoten is geleden, zoals blijkt uit de ervaringen van enkele teruggekeerden. Tenslotte behandelde de Kleefse historica Helga Ullrich-Scheyda in haar voordracht genaamd Wieder gut gemacht? Wiedergutmachung nach 1945 - Het Duitse perspectief of in 1945 een terugkeer naar normaliteit überhaupt mogelijk was. Zij sprak over hoe men moet omgaan met de slachtoffers en benadeelden, dat de geallieerde bezettingsmacht en later de Bondsrepubliek Duitsland met wettelijke regelingen ter compensatie van getroffenen komen en hoe deze herstelbetalingen eruitzagen. Voorts gaf zij enkele praktijkvoorbeelden uit de regio Kleef.

Op dit symposium waren ongeveer 45 bezoekers. Moderator was Theo Engelen, voorzitter van Numaga.

Het tweede minisymposium vond plaats op 21 juni 2025 in het Infocentrum W02 te Nijmegen. Henk Termeer behandelde in zijn bijdrage Terughaalacties uit de Duitse kampen, mei-juli 1945 hoe dat veelal door particuliere initiatieven concentratiekampgevangenen werden teruggehaald naar Nijmegen, waaronder Jozef Teulings, de deken van Nijmegen, die kort na de bevrijding uit Dachau werd opgehaald.

Daarna sprak de historicus Jan Brauer met zijn bijdrage Elkaar weer ontmoeten. Hernieuwde grenscontacten na 1945. De oorlog had diepe wonden geslagen in de open grenssamenleving waar de Nederlandse en Duitse bureaus elkaar zo goed kenden. Na mei 1945 moet eerst het eigen leed worden verwerkt en worden afgerekend, gezuiverd en puin geruimd. Schoorvoetend zoekt men elkaar weer op om praktische grenskwesties op te lossen. Een schets van de alledaagse problemen in de grensregio, de eerste toenaderingspogingen en de geleidelijke normalisering van het lokale grensverkeer.

Daarna behandelde Katrin Bürgel, de stadsarchivaris van Kleef, in Rückkehr zur Normalität und zur Demokratie het Duitse perspectief. In het voor 80% verwoeste Kleef staat de geëvacueerde burgerbevolking bij hun terugkeer voor enorme problemen. Hoe wordt het dagelijks leven georganiseerd? Een nieuwe bestuursstructuur is nodig voor de wederopbouw. Welke kansen biedt dit voor de democratie? Veel inspanningen zijn nodig om te (over)leven tussen de puinhopen, maar ook om onder de geallieerde bezettingsmacht terugkeer naar democratie mogelijk te maken.

De middag werd beëindigd met een slotgesprek met als thema Vluchten en terugkeer, vroeger en nu, met observaties en reflecties van de Nijmeegse schrijver en dichter Qader Shafiq, directeur van Bureau Wijland en pedagoog en musicus Thomas Ruffmann, voorzitter van het Haus der Begegnung in Kleef. Jan Brauer leidde dit gesprek. Tot slot sprak Qader nog twee van zijn gedichten uit en Thomas Ruffmann sloot met zijn viool het symposium met een muzikale suite. Op dit symposium waren ongeveer 50 bezoekers. Moderator was Maarten de Wit.

Concert (22 juni 2025)

Het programma voor het concert op 22 juni was eenvoudig: de Tweede Symfonie van Mahler ("Auferstehung"); een passende, goed toegankelijke en aansprekende compositie, met een geweldige muzikale rijkdom. Maar ook een geweldige onderneming voor met name het orkest. De kale speeltijd is 90 minuten zonder echte pauze. Bovendien vergt dit werk grote ensembles: 100 instrumentalisten en 100 zangers, plus nog twee vocale solisten en bijzonder veel slagwerk. Het toch echt wel ruime podium van De Vereeniging was maar net groot genoeg om allen de juiste plek te bieden. Moeilijker was het om voor zowel koor als orkest de benodigde versterking te vinden, daarmee afspraken te maken (van elk 60 naar 100 musici) en die musici te integreren in de vaste basis. Bovendien legden de gebruikelijke repetitieuwimtes stevige beperkingen op aan het goed repeteren met zo'n grote aantallen. Maar voor al deze problemen zijn door koor en orkest oplossingen gevonden, waardoor in januari 2025 kon worden begonnen met de repetities.

De publieksbenadering, die medio april van start was gegaan, bleek bijzonder effectief. Meteen al vanaf begin werden op grote schaal plaatsen geboekt. Binnen 4 weken waren er bijna 1300 plaatsen geboekt, waarop werd besloten om de verkoop tot 1 juni stil te leggen. Dat bood ruimte om te inventariseren hoeveel directe gasten op de uitnodiging van het Comité voor dit concert zouden ingaan. Eind mei bestond hierover voldoende zekerheid om de laatste plaatsen vrij te geven. Daarvoor was inmiddels door De Vereeniging een wachtlijst opgemaakt. Alle resterende plaatsen konden op die manier worden toegekend aan mensen op die wachtlijst, waarmee gesproken kon worden van een uitverkocht huis: ruim 1400 plaatsen waren geboekt, al drie weken voor het concert. In lijn met het regionale en internationale karakter van het project had het Comité een groot aantal regionale bestuurders en vertegenwoordigers uitgenodigd, waarop een mooie respons werd verkregen: als gasten konden onder meer worden verwelkomd de Commissaris van de Koning van Gelderland, de burgemeesters van Nijmegen, Beuningen, Kranenburg en Kleve, een ambassadeur van de Euregio Rijn-Waal en de honorair consul van Nederland in Kleve.

De Grote Zaal van De Vereeniging was nagenoeg geheel gevuld, en, bijzonder, bijna geen no-shows voor een bijna gratis concert. En zoals de Duitse gasten opmerkten waren er opvallend veel jonge mensen naar het concert gekomen.

Het concert zelf was een groot succes. De opening werd verricht door burgemeester Bruls, startend met zijn vraag hoe passend het was om 80 jaar Vrijheid te vieren op een moment dat er oorlog gaande is in vele landen en vele miljoenen mensen daardoor voor hun leven en hun vrijheid moeten vrezen. Hij ging verder met te verwijzen naar de ontwikkeling van 80 jaar waarin de vijanden van 1945 nu onze gewaardeerde burens zijn geworden waarmee in vriendschap wordt samengeleefd. Dat geeft hoop, zo zei hij, dat ook in de actuele oorlogshaarden op enig moment de vrede zal worden hersteld en vijandschap beëindigd. Zijn woorden werden zeer gewaardeerd, zo bleek uit allerlei reacties die na het concert konden worden opgevangen. Aansluitend gaf Maarten de Wit (voorzitter van het Comité) een korte inleiding op het concert zelf en hij verwees hierbij onder meer naar de eerdere inzet van de Tweede Symfonie van Mahler bij de herdenkingen van de bombardementen op Rotterdam en Dresden. Daarna begon het concert, een meeslepende muzikale reis van anderhalf

uur, waarbij de uitersten niet werden geschuwd: momenten van stille ontroering, van melodische schoonheid en uitbundige en effectvolle meeslependheid. Het publiek was na het slotakkoord razend enthousiast en beloofde alle uitvoerenden met een daverend minutenlang applaus.

Ontvangst 22 juni 2025 in De Vereeniging

Vóór en na het concert vond er in het restaurant van De Vereeniging een informele ontvangst plaats voor de aanwezige functionarissen (Commissaris van de Koning van Gelderland (de heer D. Wigboldus), de burgemeesters van Kleef (de heer W. Gebing), Kranenburg (de heer F. Böhmer), Beuningen (mevrouw D. Bergman), Nijmegen (de heer H. Bruls en wethouder T. van Elferen) en de honorair consul in Duitsland (de heer F. Heinzel)). Voorts waren uitgenodigd de betrokken ambtenaren van de gemeente Nijmegen, leden van het Comité en degenen die zich de afgelopen maanden hadden ingezet om het themaprogramma De Terugkeer tot een groot succes te maken. Ook de partners van genoemde personen waren aanwezig. Na het concert voegden de dirigenten van het concert, de voorzitters van beide muziekgezelschappen en enkele leden van het orkest zich bij het gezelschap. Allen spraken zich er over uit dat deze grensoverschrijdende samenwerking zeer geslaagd was en een opmaat zou moeten zijn voor een verdere samenwerking.

Flyers voor de expositie, de mini symposia en het klassiek concert

FILM in LUX

4 mei 2025

Door: Willemien de Mulder-Mertens

Op zondag 4 mei werd in samenwerking met Filmhuis Lux de klassieker 'A Bridge Too Far' uit 1977, geregisseerd door Richard Attenborough vertoond. In het kader van het 25-jarig bestaan van Filmhuis Lux was een keuzelijst van klassieke oorlogsfilms opgesteld, die onder meer via onze site bekend werd gemaakt en waaruit bezoekers van Lux hun favoriete film konden aangeven. De keuze viel op A Bridge Too Far.

Het thema van de film paste goed bij de viering van 80 jaar Vrijheid. Operatie Market Garden betekende voor Nijmegen een bevrijding, hoewel daarna nog een zware frontstadperiode zou volgen. Voor een beoogde snelle beëindiging van de oorlog was de operatie 'een brug te ver'. Het comité droeg € 5,00 bij aan de entreprijs. Ruim 50 personen, waaronder ook jongeren, hebben de film bijgewoond.

OPEN JOODSE HUIZEN

27 april 2025

Door: Ruti Vardi

Het herdenkingsprogramma Open Joodse Huizen | Huizen van Verzet vond plaats op 27 april. Dit programma, onderdeel van het landelijke initiatief van het Joods Cultureel Kwartier in Amsterdam, werd georganiseerd door de werkgroep Open Joodse Huizen Nijmegen. Tussen 10.30 en 16.30 uur vertelden nabestaanden en kennissen op vijf locaties in de Pontanusstraat, Van Spaenstraat en Fransestraat over de levens en lotgevallen van Joodse families die daar hebben gewoond. Een zesde herdenking vond plaats in de aula van de Joodse begraafplaats aan de Postweg.

De herdenking van de familie De Wijze vond plaats aan de Pontanusstraat 27, waar Kitty Kat, Marianne Moens en Desirée de Wijze, dochters van respectievelijk Elly, Kitty en Louis de Wijze, de sprekers waren. Op Pontanusstraat 33 en 35 sprak Hannah Koppel-De Vries over Saara de Jong, de tante van haar moeder, samen met onderzoeker Willem Osterbaan. Bij de herdenking van de familie Glaser-Wolf Macheo en Marie Wolf Machoel-van Esso aan de Fransestraat 40, sprak Montague Cardwell-Jacobs, huidige bewoner. Paul de Wijze, neef van Simon de Wijze en Sarah de Wijze-Gosling, was één van de sprekers bij de herdenking aan de Van Spaenstraat 23. Jannie van Lieshout, huidige bewoonster, sprak over Frieda Sanders-Goldschmitt, Julius Sanders, Marianne van Huiden en Georgina Knurr, die daar als pensionisten woonden. In de aula van de Joodse begraafplaats aan de Postweg 62 vertelde Simon Santcroos over het leven van de familie Santcroos na hun terugkeer uit hun onderduikplaatsen en hoe zij hun gezinsleven opnieuw moesten opbouwen.

De communicatie rondom Open Joodse Huizen vond plaats via de website van de landelijke organisatie, de website en flyers van het Comité, informatiemiddag en flyers samen met Stichting Stolpersteine Nijmegen, huis-aan-huis flyers van de werkgroep Open Joodse Huizen Nijmegen en een artikel in De Brug.

Evaluatie: In het totaal waren ruim 230 mensen, jong en oud, bij de verschillende herdenkingen. Er heerste een sfeer van grote betrokkenheid bij de verhalen van de nabestaanden en andere vertellers. De vertellers, de aanwezigen, de verhalen, de gesprekken en de locaties brachten de geschiedenis dichtbij en droegen allemaal bij aan een geslaagde en waardige herdenking.

Aantal bezoekers: 230

EDUCATIEVE ACTIVITEITEN

Door Willemien de Mulder-Mertens, Wiel Lenders en Jos van Lavieren

Kandinsky College in samenwerking met Merlijn Janssen Steenberg

In opdracht van de Stichting Stolpersteine Nijmegen maakte producer Merlijn Steenberg in samenwerking met Ivana Smudja de documentaire Een leven zonder Einde, de zoektocht naar Julius Israël Cohen. De documentaire vertelt het verhaal van Julius Israël Cohen, de eerste Joodse man uit Nijmegen die in 1942 werd gearresteerd, nog voordat de razzia's in de stad hadden plaatsgevonden.

Na te zijn opgeroepen om zich te melden op het politiebureau keerde hij nooit meer terug. Hij werd via Kamp Amersfoort gedeporteerd naar Auschwitz waar hij om het leven werd gebracht. In de documentaire komen zijn nabestaanden samen en volgen het spoor van Julius Cohen in een poging de herinnering aan hem levend te houden.

Na verkennende gesprekken met de sectie geschiedenis van het Kandinsky College is de film vertoond aan twee docenten die onderwijs verzorgen aan Havo 3. Vervolgens is in overleg met de producer een lesbrief ontwikkeld bij deze documentaire in samenwerking met het Comité om implementatie van de documentaire binnen het curriculum te vergemakkelijken. Echter de toon, de lengte en de te investeren lestijd werd niet als passend bij de doelgroep ervaren.

In overleg met de betreffende docenten is gekozen om in plaats van de documentaire **twee videoportretten** te vertonen die zijn gemaakt in opdracht van de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen onder auspiciën van het Comité. De videoportretten Verzet-Hans van Hoof en Bombardement-Koosje van Lent werden door de leerlingen aandachtig en inlevend bekeken en dienden als waardevolle aanvulling bij de lesmethode. <https://www.oorlogsdodennijmegen.nl/videoportretten>

Betreffende docenten gaan in het schooljaar 2025/2026 wederom gebruik maken van de beschikbare videoportretten.

Lesbrief De Terugkeer

In het project De Terugkeer richt het Comité zich op de terugkeer van Nederlandse Joden, verzetsstrijders, dwangarbeiders en geëvacueerden uit de regio. Hoe legden zij hun weg af terug, hoe werden ze ontvangen, hoe vonden ze hun weg in de maatschappij? Het project is opgedeeld in vier deelprojecten. Een concert, twee thema-avonden, een expositie in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis en een educatieve component in de vorm van een lesbrief voor VO-leerlingen en MBO-studenten als ondersteuning bij hun bezoek aan de expositie.

Gezien het feit dat additioneel lesmateriaal niet als vanzelfsprekend wordt gebruikt vanwege volle curricula is het van belang de ontwikkelde lesbrief inpasbaar te laten zijn binnen de MBO-leerlijn Burgerschap en Vrijheid en het VO-curriculum geschiedenis (Tweede Wereldoorlog). Beide geven mogelijkheden tot implementatie en een bezoek aan de expositie.

Vanuit die gedachte is in samenwerking met de Hogeschool Arnhem Nijmegen de lesbrief De Terugkeer ontwikkeld. Onder auspiciën van historicus en docent Marc van Berkel, in samenspraak met leden van het Comité en LIO Joep Berendsen, is een lespakket ontwikkeld bestaande uit een PowerPoint voor een korte introductie

op het onderwerp, de lesbrief met daarop een inleiding en keuzeopdrachten en een docentenhandleiding met daarin extra informatie over het onderwerp voor de docent.

De lesbrief is gratis ter beschikking gesteld en kan gedownload worden op de site van het Comité.
<https://www.4en5mei-nijmegen.nl/over-ons/lesbrief>

Podcast De vrijheid van onze (groot)ouders (werktitel)

Bram Medelli, filosoof, educatief begeleider en podcastmaker en Renske de Vries, geschiedkundige met specialisatie Duitse geschiedenis en publieksgeschiedenis, hebben het Comité benaderd met een voorstel om in samenwerking, ter gelegenheid van 80 jaar vrijheid, een zestal podcasts te ontwikkelen.

De Duitse bezetting van Nederland blijft het belangrijkste referentiepunt wanneer het gaat over 'de oorlog' maar onder de bevolking bestaan meer verhalen over oorlog en vrijheid. Met het podcast- en educatieproject *De vrijheid van onze (groot)ouders* willen de makers verhalen over vrijheid en oorlog belichten die in het geschiedenisonderwijs en de bredere herinneringscultuur zelden aan bod komen. Het doel is recht te doen aan de vele geschiedenissen die in Nederland leven, waaronder bijvoorbeeld de Tweede Wereldoorlog in Suriname, onafhankelijkheidsoorlogen en vredesmissies waaraan Nederland heeft deelgenomen.

Opzet: Een zesdelige serie toegankelijke podcasts bestemd voor een brede doelgroep luisteraars. Sprekers en geïnterviewden zullen met name jongeren tussen de 18 en 27 zijn en jonge experts (activisten, politici, historici) om te laten horen dat geschiedenis ook onder jongeren leeft.

De makers hebben het Comité gevraagd partner en penvoerder te zijn. Zij vroegen de ruimte om op een eigentijdse vernieuwende manier de inhoud en uitvoering vorm te geven. Een stuurgroep vanuit het Comité, bestaande uit Willemien de Mulder-Mertens, Wiel Lenders en Jos van Lavieren, heeft overleg gevoerd met de makers om te bepalen of het Comité zich al dan niet kan verbinden aan de inhoud van de podcasts. Het Comité stelde in het overleg als inhoudelijke eis, conform haar missie, dat Nijmegen en omgeving en de Tweede Wereldoorlog uitgangspunt is en een verband moet hebben met het thema van de podcast.

Bovenstaand uitgangspunt heeft uiteindelijk de makers doen besluiten om te kiezen voor hun creatieve vrijheid en los van het Comité verder te werken aan de ontwikkeling van de podcasts. Ze spreken nadrukkelijk hun waardering uit voor de gesprekken en de ondersteuning van het Comité.

Mogelijke educatie-formule voor de toekomst

Het Comité vindt het belangrijk dat de herinnering aan oorlog en vrijheid levend blijft, in het bijzonder rond de geschiedenis van Nijmegen, vooral onder jongeren en waar mogelijk in relatie tot de actualiteit. Daarom stimuleren en ondersteunen we educatieve projecten over geschiedenis en herinneringscultuur. We nemen die projecten in principe niet zelf in handen, maar brengen mensen en organisaties bij elkaar. Als Comité vervullen we vooral een netwerkrol: we verbinden scholen, culturele instellingen en andere partners om samen nieuwe initiatieven mogelijk te maken en bestaande projecten te versterken. Incidentele eigen projecten zoals bijvoorbeeld Videoportretten Oorlogsdoden Nijmegen en De Terugkeer worden uiteraard promotioneel verder gebracht.

Foto: Edwin Huizinga Fotografie | Op het podium bij het Freedom's Cool Festival

FREEDOM 'S COOL FESTIVAL

16 maart 2025

Door: Hans Kolvenbach en Yasmine Kolvenbach

In 2025 heeft het Comité voor de negende keer het Freedom 'S Cool Festival georganiseerd, wederom in samenwerking met poppodium Doornroosje. Het is een festival speciaal voor scholen uit de regio Nijmegen. We brengen door deze activiteit de beleving van vrijheid samen met een creatief proces. Hoe vertaal je vrijheid in het zelf maken van muziek met daarbij zelfgeschreven woorden. De deelname is op basis van eigen composities en teksten die in het teken staan van het thema 'vrijheid'. Elke school mag één act afvaardigen. Het staat de leerlingen vrij om een eigen muziekstijl en samenstelling te bepalen.

Net als vorig jaar, werd voor deze editie door de organisatie van het festival aan scholen muzikale begeleiding aangeboden die leerlingen voorafgaand aan het Freedom 'S Cool Festival kon begeleiden om de deelname aan het festival dit jaar nog toegankelijker te maken. Er werd dit jaar voor de derde keer gewerkt met een deadline van aanmelding wat voor de organisatie en scholen goed heeft gewerkt. Ook dit jaar deed er weer een nieuwe school mee.

De organisatie werd dit jaar voor de tweede keer bijgestaan door projectmanager Sam Rysavy. Een ontzettend waardevolle kracht die ons heeft ondersteund in alle facetten van het organiseren van het festival. We kregen vanuit de deelnemers en docenten veel terug dat ze het ongelooflijk goed geregeld vonden en dat is ook echt mede dankzij Sam. Naast Sam waren er ook een aantal onmisbare vrijwilligers aanwezig tijdens het festival.

Er deden zeven deelnemende scholen mee aan de negende editie:

Maaswaal College, Metameer, Notre Dame des Anges, NSG Groenewoud, Pax Christi College, ROC Nijmegen en SSGN.

De leerlingen en organisatie konden dit jaar weer gebruikmaken van de backstage en kleedkamers. Vóór de start van het festival vonden zoals elk jaar de soundchecks, een fotomoment en het introduceren van de jury plaats.

We hadden dit jaar niet één maar twee bandcoaches. Marise den Bakker en Marith Konig waren als bandcoaches aanwezig om de leerlingen muzikaal te coachen. Ze waren gedurende de dag beschikbaar voor ondersteuning en voor het beantwoorden van vragen. Een hele mooie en fijne toevoeging aan het festival waarover we vanuit de deelnemers en docenten veel positieve reacties kregen.

Daaf Verjans was opnieuw de host van het Freedom 'S Cool Festival, waardoor er veel interactie was met het publiek en de leerlingen. Daaf is ook de host van het Bevrijdingsfestival in het Hunnerpark.

Daarnaast waren de leerlingen, familieleden en docenten van de IMC Weekendschool Nijmegen voor de zesde keer bij het Freedom 'S Cool Festival aanwezig. Eén hele dappere leerling heeft het aangedurfd om tijdens het tellen van de stemmen het podium op te gaan. Leerling Widad heeft een nummer gezongen wat ze samen met andere leerlingen schreef tijdens de derde les van het vak <Freedom <S Cool>. Het applaus was oorverdovend.

De jury van het Freedom 'S Cool Festival 2025 bestond uit:

Bregje Jaspers - Comité (juryvoorzitter)

Lotte van Leeuwen - Buma Music Academy

Maartje van Zutphen - programmamaker bij Popspot

Danny Rysavy - manager en recruiter van 7even Festival

Bas Rysavy - singer-songwriter en producer van 7even Bridges.

Burgemeester Bruls was weer aanwezig om de prijzen uit te reiken. Dit jaar waren er zoals elk jaar twee prijzen te winnen: de juryprijs en de publieksprijs.

De juryprijs werd gewonnen door het Pax Christi College.

Het jurycommentaar luidde:

'De jury was onder de indruk van het hoge niveau van alle artiesten. Het was een moeilijke keuze en we hebben even moeten discussiëren. Maar uiteindelijk waren we het unaniem eens. Doorslaggevend was het samenspel. De koortjes bij zowel het couplet als refrein waren indrukwekkend. Gewoon super zuiver en keigoed. Het getuigt van lef om in het Nederlands te zingen, omdat een tekst dan veel directer binnenkomt.'

De publieksprijs ging naar het Maaswaal College.

De winnaars van zowel de juryprijs als de publieksprijs van Freedom 'S Cool Festival 2025 hebben op 5 mei het Bevrijdingsfestival in het Hunnerpark in Nijmegen mogen openen. Het was prachtig om deze acts op dit grote podium terug te zien. Daarnaast staat een gedeelte van de tekst van de winnende nummers op een prachtige banner. Beide banners hingen links en rechts van het grote podium op het Bevrijdingsfestival te Nijmegen. Dit jaar was er, net als vorig jaar, ook nog een extra prijs. Beide winnaars mochten optreden op het 7even Festival op 30 augustus.

We kijken heel tevreden terug op de negende editie van het Freedom 'S Cool Festival. De samenwerking met Doornroosje verliep geweldig. Dankzij de productie en de prachtige sound en sfeer van Doornroosje komen de songs prachtig tot hun recht. Er deden dit jaar 35 deelnemende leerlingen mee. We zijn trots op het feit dat er meer dan 200 kaarten zijn verkocht. De optredens van de deelnemers waren weer verrassend. Wij kregen vanuit de leerlingen, de docenten en de bezoekers positieve reacties.

FREEDOM 'S COOL – IMC Weekendschool Nijmegen

9 februari 2025, 16 februari 2025, 9 maart 2025 & 16 maart 2025

Door: Hans Kolvenbach en Yasmine Kolvenbach

Het vak 'Freedom 'S Cool' is in 2025 voor de zesde keer vanuit het Comité georganiseerd en gegeven aan en in samenwerking met de IMC Weekendschool Nijmegen. Tijdens een reeks van vier lessen krijgen leerlingen les over vrijheid, de culturele sector en leren zij zichzelf te uiten over vrijheid middels songwriting, zang en spoken word. Er wordt toegewerkt naar een bezoek aan het Freedom 'S Cool Festival in Doornroosje, waar de leerlingen ook de kans krijgen om tijdens het Freedom 'S Cool Festival op te treden. Ook dit jaar is opnieuw samengewerkt met verschillende gastdocenten en samenwerkingspartners uit Nijmegen en omgeving. Vrijheid is in alle lessen het centrale thema.

Les 1: Introductie thema vrijheid en introductie Freedom 'S Cool (het vak) en Freedom 'S Cool Festival (het festival)

Tijdens de eerste les krijgen de leerlingen die dit jaar het vak 'Freedom 'S Cool' volgen een introductie tot het vak en maken ze kennis met het thema vrijheid. Voor het eerst bezochten we samen met de leerlingen het Vrijheidsmuseum in Groesbeek. We werden ontvangen door een medewerker van het museum. Het museumbezoek werd gestart met een film over vrijheid. Daarna gingen de leerlingen in groepjes met een begeleider door het museum. Daarbij waren er regelmatig momenten waarop de leerlingen werden uitgedaagd om actief mee te doen. Ze konden meedoen aan verschillende 'wat zou jij in dit geval doen'-vragen en er was de mogelijkheid om een schuilkelder te ervaren. De leerlingen kregen de mogelijkheid om vragen te stellen en hun eigen ervaringen met betrekking tot vrijheid te delen. Aan het einde van de dag kregen de leerlingen de kans om op een grote muur te schrijven wat vrij zijn en niet vrij zijn voor hen betekent.

Les 2: Bezoek aan poppodium Doornroosje en les in de creatieve sector

Tijdens de tweede les brengen de leerlingen een bezoek aan poppodium Doornroosje, waar in les vier het Freedom 'S Cool Festival zal plaatsvinden. De dag start met een rondleiding in het poppodium door een bedrijfsleider van Doornroosje. Vervolgens krijgen de leerlingen een lichtcursus. Tijdens het bezoek aan Doornroosje krijgen de leerlingen een beeld hoe het er voor en achter de schermen aan toe gaat bij een poppodium. Tijdens het tweede deel van de lesdag gaan de leerlingen aan de slag met het ontwerpen en bedenken van hun eigen bevrijdingsfestival. Door middel van woorden, tekeningen en beelden creëren ze hun eigen festival. Ze beschrijven daarbij onder andere wie er komt optreden, wat bezoekers er kunnen doen en welke sfeer er moet zijn. Daarnaast worden ze gevraagd ook te denken aan praktische zaken zoals eten en de locatie. Aan het einde van de lesdag presenteren de leerlingen hun eigen bevrijdingsfestival aan de rest van de klas en medewerkers van Doornroosje.

Les 3: Workshops en zelf aan de slag met podiumkunsten

Tijdens de derde les krijgen de leerlingen gedurende de gehele dag les van een gastdocent tijdens een workshop spoken word of zang en songwriting. De workshop spoken word is verzorgd door Carlos Westerbeek, voormalig docent van de IMC Weekendschool Nijmegen en uitvoerende artiest. De workshop zang en songwriting is verzorgd door Tessa June en Liesbeth Pepels, beiden uitvoerende artiesten en songwriters. Liesbeth Pepels is tevens oud-winnaar van het Freedom 'S Cool Festival. De leerlingen leren in kleine groepjes onder begeleiding van de gastdocent om zichzelf te uiten over het onderwerp vrijheid. Aan het einde van de dag werd met de rest van de dag gedeeld wat er die dag gecreëerd is.

Les 4: Bezoeken van en optreden op het Freedom 'S Cool Festival

Tijdens de vierde en tevens laatste les bezoeken de leerlingen van de IMC Weekendschool het Freedom 'S Cool Festival. Elke leerling mocht twee introducés meenemen waardoor ook familie en vrienden van leerlingen van de IMC Weekendschool in de zaal aanwezig waren. Als alle deelnemers van het Freedom 'S Cool Festival hebben opgetreden, mogen de leerlingen stemmen op hun favoriete act. Tijdens het tellen van de stemmen krijgen de leerlingen van de IMC Weekendschool de gelegenheid om op te treden met hetgeen dat in les drie gecreëerd is. Ook dit jaar heeft weer een leerling van de IMC Weekendschool voor een volle zaal opgetreden. Leerling Widad heeft een nummer gezongen wat ze samen met andere leerlingen schreef tijdens de derde les van het vak 'Freedom 'S Cool'. Het applaus was oorverdovend.

Vanuit leerlingen en docenten kwamen positieve reacties terug op het vak 'Freedom 'S Cool'. De wijzigingen en vernieuwingen hebben een gewenst effect gehad.

Foto Edwin Huizing fotografie | Deelnemers op het podium bij het Freedom's Cool Festival

Foto Bregje Jaspers | Publiciteitsaffiche voor het project de Terugkeer

PUBLICITEIT, COMMUNICATIE, ONTWERP EN VORMGEVING

Door: Jos van Lavieren en Bregje Jaspers

Voor de verschillende activiteiten georganiseerd door de daarvoor verantwoordelijke bestuursleden binnen het Comité zijn communicatiemiddelen met publiek/doelgroep ingezet.

Website

Een centrale plaats in de communicatiematrix van het Comité vormt de website. Content welke aangeleverd wordt door verantwoordelijke organisatoren wordt daarin opgenomen in onze herkenbare huisstijl. Per juni 2025 is Meie Urselman toegetreden tot het Comité, niet als bestuurslid maar als vrijwilliger speciaal belast met het contentbeheer van onze site. Meie zal deelnemen aan de bestuursvergaderingen zodat relevante informatie direct geplaatst wordt, of indien verouderd verwijderd, zodat de website een actuele bron van informatie blijft.

Naast de website informeren we, afhankelijk van de aard van de te organiseren activiteit, door gerichte inzet van flyers, affiches, trotters, persberichten en hebben we een start gemaakt met de inzet van social media.

Social media

Het Comité is zich bewust van het belang jongere generaties te betrekken bij haar activiteiten. Herdenken waardevol en levend houden vooral ook nu persoonlijke ervaringen en herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog steeds minder gehoord kunnen worden ziet zij als een belangrijke uitdaging. Dat vereist dat de verschillende activiteiten gaandeweg ook aan moeten sluiten bij de betekenis die jonge mensen zoeken in herdenken. Daarnaast vraagt het een informatiekanaal die jongeren gebruiken om zich te informeren en hun mening te delen. Om die reden zijn we sinds de herdenking van 2024 eerste praktijkervaringen gaan opdoen met sociale media.

Omdat de meeste leden van het Comité geen of onvoldoende kennis hebben van social media is een jonge online marketeer ingehuurd om via sociale media verslag te doen van enkele activiteiten, waaronder Freedom S 'Cool Festival. Met beperkt resultaat. We realiseren ons dat het niet genoeg is om enkel jaarlijks rondom de herdenking social media in te zetten maar dat een strategie moet worden ontwikkeld om het hele jaar door met enige regelmaat interactie te organiseren en daarmee een groeiende groep jonge volgers te kunnen betrekken. Het Comité is zich bewust dat er te weinig inzicht en expertise is om die strategie uit te werken en daarmee de uitvoerend online marketeer aan te sturen.

We hebben daarom de samenwerking met de online marketeer gestopt en gaan ons de komende tijd bezinnen hoe we inzicht en expertise in het toepassen van sociale media om jongeren te bereiken in het Comité kunnen verankeren.

Drukwerk

In aanloop naar 4 en 5 mei 2025 is een brochure verspreid in Nijmegen met daarin alle activiteiten waarbij het Comité is betrokken. Daarnaast hebben we voor De Lindenberg weer de opmaak voor de aankondigingen voor het Kinderbevrijdingsfestival verzorgd. Ook hebben we de opmaak verzorgd voor het Herdenkingsconcert van het Nijmeegse Studentenorkest CMC en het Kamerkoor Mnemosyne.

Ontwerpen voor het 4 en 5 mei Comité op een rij

- **Kinderbevrijdingsfestival:** hiervoor zijn in maart 2025 een A3 affiche een A5 flyer gemaakt. Op de flyer werd met QR-codes naar de programma's per leeftijdscategorie op de website van De Lindenberg verwezen.
- **4 en 5 mei:** hiervoor zijn in april 2025 een algemene folder (2500 stuks) en een affiche (50 stuks) ontworpen in de huisstijl van het Comité. Deze zijn met Velocity, met de cultuurronde, verspreid op 90 plekken in Nijmegen.
- **Herdenkingsconcert:** hiervoor is in april 2025 een folder ontworpen met de vertaling van de teksten in de huisstijl van het Comité. Nijmeegs Studentenorkest CMC heeft de folder laten drukken.
- **Jaarverslag 2024:** het jaarverslag is in april 2024 vormgegeven voor de plaatsing op de website. Er zijn 50 exemplaren gedrukt voor verspreiding onder verschillende partners.
- **Brochure Tracing Colville** deze is gedrukt in oplage 1000

Door de eigen huisstijl van al het drukwerk en de website hebben de activiteiten van het comité een grote herkenbaarheid. Voor de publiciteit is gebruik gemaakt van social media, persberichten, direct mailing en verspreiding van folders. In de pers was veel aandacht voor de activiteiten.

HERDENKEN EN VIEREN

PROGRAMMA
4 EN 5 MEI 2025

www.4en5mei-nijmegen.nl

JAARVERSLAG 2024

BEVRIJDINGSconcert 2024

TRACING COLVILLE

Het Stedelijk 4 en 5 Mei Comité Nijmegen

Foto Paul Breuker

Groepsfoto van links naar rechts achterste rij: Yasmine Kolvenbach, Bregje Jaspers, Jos van Lavieren, Maarten de Wit, Desirée de Wijze, Ruti Vardi, Willemien de Mulder-Mertens, Hans Kolvenbach. Zittend: Piet Timmermans, Stefan Skotnicki, Cobie Jolink, Wiel Lenders, Meie Urselman.

BESTUUR STICHTING STEDELIJK 4 en 5 MEI COMITÉ **En samenwerkingspartners**

Door: Cobie Jolink

Het Comité is een organisatie zonder kantoor. De bestuursvorm is een stichting. De leden zijn onbezoldigd. De activiteiten worden gefinancierd met subsidie van de gemeente Nijmegen (hoofdbestanddeel), de provincie Gelderland (Regioprogramma) en via sponsoring of giften.

Samenstelling bestuur 2025

Dagelijks bestuur: mr. Maarten de Wit, voorzitter, Cobie Jolink, secretaris en Willemien de Mulder-Mertens, penningmeester en waarnemend vicevoorzitter.

Algemeen bestuur leden: Bregje Jaspers, Hans Kolvenbach, Yasmine Kolvenbach, Jos van Lavieren, drs Wiel Lenders, prof. dr. Stefan Skotnicki, drs. Piet Timmermans (tot 1 oktober), Hans van der Westen.

In maart 2025 is **Desirée de Wijze** toegetreden tot het bestuur. Desirée zal de aandachtsgebieden van Ruti Vardi overnemen. Zij is de dochter van ons erebestuurslid Louis de Wijze († 2009).

In oktober 2025 is **Prof. Dr. Maria Grever** tot het Comité toegetreden.

Foto Paul Breuker

Piet Timmermans is op 1 september 2023 teruggetreden als voorzitter. Piet is daarna nog als bestuurslid aangebleven om de herdenkingsconcerten van 2024 en 2025 en de beide themaconcerten van 2024 en 2025 te organiseren. Van Piet is door het bestuur informeel afscheid genomen tijdens het jaardiner op 17 september 2025.

Dr. Ruti Vardi heeft na één periode haar zittingstermijn niet verlengd. Zij kon haar werkzaamheden niet meer combineren met het bestuurslidmaatschap. In het bestuur heeft zij inhoud gegeven aan de Open Joodse Huizen en de Joodse Herdenking, was zij ons contact met de Joodse Gemeente in Nijmegen en zette zij zich in voor het te realiseren Gedenkteken voor Rabbijn Salomons. Ook van Ruti heeft het bestuur afscheid genomen tijdens het jaardiner op 17 september 2025.

De adviescommissie voor de muziekprogrammering van het Herdenkingsconcert bestaat uit drs. André Bronzwaer en prof. dr. Remieg Aerts.

Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen bestaat uit de volgende leden:

Drs. Wiel Lenders (voorzitter, tevens bestuurslid van het Comité), Bas Aalders, dr. Jan Brauer, drs. Rob Camps (Regionaal Archief Nijmegen, RAN), Bart Janssen, Marianne Kalthoff, Willemien de Mulder-Mertens (tevens bestuurslid van het Comité), dr. Mathé Prick, drs. Henk Trapman (RAN), dr. Henk Termeer, dr. Toon Bosch, drs. Sjef Schmiermann en drs. Paul van der Fleur (RAN).

Prof. Dr. Joost Rosendaal (Radboud Universiteit) en dr. Lennert Savenije (Radboud Universiteit) adviseren de werkgroep als buitenlid.

Vergaderingen: Het Comité heeft in 2025 vijf maal plenair vergaderd. Daarnaast hebben afzonderlijke leden diverse tot hun aandachtsgebied behorende bijeenkomsten en vergaderingen bezocht. Ook was het Comité vertegenwoordigd op de voor- en najaarsbijeenkomst van het Nationaal Comité voor organisatoren van lokale herdenkingen.

Op 15 augustus was een delegatie uit het Comité aanwezig bij de Indië-herdenking in het stadhuis.

Organisatie

Het Comité werkt samen met organisaties in de stad en voert de regie over de programmaonderdelen en de inhoud van de afzonderlijke onderdelen. In goed overleg met de partners laat het Comité de feitelijke uitvoering zoveel mogelijk over aan de professionele deskundigheid van die partners. In het verlengde hiervan is binnen het Comité steeds één van de leden als eerste aanspreekbaar voor het betreffende onderdeel, bij complexe onderdelen ondersteund door een tweede lid. Van elk bestuurslid wordt dus zowel een bijdrage gevraagd aan de algemene lijn van het programma en het functioneren van het Comité, alsook een specifieke bijdrage aan één of meerdere programmaonderdelen.

Verantwoordelijkheden in het bestuur

- Algemene leiding, PR, woordvoering en vertegenwoordiging naar buiten: Maarten de Wit, voorzitter;
- Financiën: Willemien de Mulder-Mertens, penningmeester en fungerend vicevoorzitter;
- Secretariaat van de stichting en Kinderbevrijdingsfestival: Cobie Jolink;
- Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen met website Oorlogsdoden Nijmegen: Wiel Lenders en Willemien de Mulder-Mertens;
- Herdenkingsconcert in De Vereeniging: Maarten de Wit;
- Gedenkteken Rabbijn Salomons: (tot 1 september) Piet Timmermans en Ruti Vardi, daarna Maarten de Wit en Desirée de Wijze;
- Bevrijdingsfestival: Hans Kolvenbach en Yasmine Kolvenbach;
- Publiciteit: Jos van Lavieren en Hans van der Westen in samenwerking met Bregje Jaspers en Meie Urselman;
- Freedom 'S Cool en IMC Weekendschool: Hans Kolvenbach en Yasmine Kolvenbach;
- Contact met Joodse gemeente: Stefan Skotnicki en (tot 1 maart 2025) Ruti Vardi, daarna Desirée de Wijze;
- Open Joodse Huizen, Stichting Stolpersteine, Gedenkteken Rabbijn Salomons: (tot 1 maart 2025) Ruti Vardi, daarna Desirée de Wijze;
- Brandgrens 024 en ontwerp en productie folders en PR-materiaal: Bregje Jaspers;
- Contacten Onderwijs: Jos van Lavieren, Willemien de Mulder-Mertens en Bregje Jaspers.

Website: www.4en5mei-nijmegen.nl

Facebookpagina: 4en5mei-nijmegen

Contactadres bestuur: secretaris Cobie Jolink, telefoon 06-13 22 4657, Maarten de Wit tel. 0628629388

Email: info@4en5mei-nijmegen.nl (of voor bestuurszaken evt. privé mail van de secretaris of voorzitter)

Samenwerkingspartners

- Gemeente Nijmegen, Burgemeester Bruls
- Prof dr Remieg Aerts en mr André Bronzwaer programmacommissie herdenkingsconcert
- Het Symfonieorkest Nijmegen (SON)
- Het Studentenorkest CMC
- Concertgebouw De Vereeniging
- Martijn Vermeulen
- De Joodse Gemeente in Nijmegen
- Cultuurhuis De Lindenberg
- Poppodium Doornroosje
- Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid
- Maaswaal College, Metameer, NSG Groenewoud, Pax Christi College, SSGN, ROC Nijmegen en Stedelijk Gymnasium
- Kunstbende
- IMC Weekendschool Nijmegen
- De lopers met het Vrijheidsvuur
- Infocentrum WO 2 en Vrijheidsmuseum
- Stichting Stevenskerk
- Molenstraatskerk Petrus Canisius
- Gilde Nijmegen
- Radboud Reflects, Radboud Universiteit
- Regionaal Archief Nijmegen en Stadswandeling Nijmegen
- Veteranen van Team Sunset March
- LUX
- Open Joodse Huizen
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Stichting FAN (Friendship Albany NY-Nijmegen)
- Stichting Wederopbouw Stad
- Stichting Valkhofbunker
- Stichting Stadswandeling Nijmegen

Nijmegen februari 2026

Het bestuur van de Stichting Stedelijk 4 en 5 mei Comité

